

Шило Олексій Андрійович,
науковий співробітник,
Державна науково-педагогічна бібліотека України
імені В. О. Сухомлинського

НЕОБХІДНІСТЬ ПЕРЕХОДУ УКРАЇНСЬКИХ БІБЛІОТЕК НА АБІС КОНА

Сьогодні в Україні є близько 800 публічних та 1000 академічних бібліотек, що працюють на таких системах: MARC-SQL, ІРБІС, УФД v.2, ALEF, Koha та система Liber. Майже 90% користуються системами ІРБІС або УФД.

Аналізуючи системи, якими послуговується бібліотечна спільнота України, можна виділити три основні фактори ризику [1]:

1. **Безпека.** Такі системи, як MARC-SQL та ІРБІС, є або суто російськими, або формально належать до міжнародної асоціації (ЕБНІТ у випадку ІРБІС), проте, де-факто, розробляються, модернізуються у Російській федерації. Виникає питання безпеки даних для цілої держави, адже ІРБІС є однією з найуживаніших бібліотечних систем в Україні.

2. **Економічний.** Низка бібліотечних систем, як от ALEF, мають гарні характеристики та можливості, проте є дорогими для встановлення та обслуговування. Повертаючись до російських систем – фінансуючи їх, ми фінансуємо ворога.

3. **Підтримка та подальший розвиток.** Системи з закритим системним кодом (УФД, MARCSQL, ALEPH) мають обмежений людський ресурс для обслуговування та підтримки. Вони не можуть забезпечувати необхідну підтримку розвитку та масштабування українських бібліотек.

На цьому тлі вигідно вирізняється система Koha – це перша вільна автоматизована бібліотечна інформаційна система (АБІС) із відкритими джерельними кодами.

Програмне забезпечення з відкритим кодом – спосіб розробки програмного забезпечення, за яким вихідний код створеної програми є загальнодоступним для перегляду та зміни і поширюється безоплатно. Вільна ліцензія надає ліцензіату право використовувати, модифікувати і поширювати твір. Без ліцензій даних типів перераховані права забороняються законами про авторські права.

Koha – перша вільна автоматизована бібліотечна інформаційна система (АБІС). Розроблення АБІС Koha почалась в 1999 р. у Новій Зеландії. Перша інсталяція відбулася у січні 2000-го. Назва «koha» означає подарунок, дар мовою маорі (Нова Зеландія).

Koha призначена для підтримки традиційних бібліотечних технологічних процесів, її створено на основі бібліотечних стандартів та протоколів, що

забезпечує можливість взаємодії між Коха та іншими бібліотечними системами і технологіями.

До основних характеристик Коха належать такі:

1. Достатньо проста інтеграція. Потреба перейти на відкриту систему, яка б дозволила інтегруватись із зовнішніми системами – RFID та системою контролю доступу до приміщень.

2. Веб-базована. Розширення можливостей для користувачів через веб-інтерфейс:

- пошук книг;
- резервування он-лайн;
- замовлення на поповнення фондів;
- створення власних списків вподобань.

3. Спрощене налаштування робочого місця. Залежність тільки від доступу до інтернету та наявності веб-браузера.

4. Система дозволяє гнучко вести облік надходжень та списань в бібліотеці.

5. Додаткові можливості для розвитку може бути написання українською спільнотою Коха плагінів для системи, які б могли забезпечувати необхідний функціонал.

6. Можливість самостійно оновлювати версії системи.

Список використаних джерел

1. Безкоштовні АБІС – вільне відкрите програмне забезпечення. *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського* : вебсайт. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/1336> (дата звернення: 22.04.2023).